

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ביצה - כ"ו

1. בכור בעל מום שנפל לבור, האם יכול המומחה לבדוק ביו"ט, אם מומו קבוע?
מתבאר מהמשנה: לר' יהודה - רואין מומין ביו"ט. לר' שמעון - אין רואין. כיון שנראה מתקן. הטעם שנחלקו ב'נפל לבור': לחדש שתי הלכות א. שלא 'יערים' משום צער בע"ח, ויעלנו קודם מומחה. ב. אם העלהו - שלא ישחטנו. משום מוקצה וכן משום שקנסהו. ואפילו אם בעיו"ט היה רק מום 'עובר' וביו"ט נעשה מום קבוע, נחשב מוקצה מחמת איסור. ברייתא: ר' יהודה הנשיא: ירד מומחה ואם מומו קבוע, אפילו נעשה ביו"ט יעלנו, ואינו מוקצה, שדעתו עליו שמא יפול בו מום. ר' שמעון בן מנסיא: כיון שנחלקו בזה בדורות קודמים יש להחמיר כדעת ר' שמעון האוסר. ואם עבר והעלה, קנסהו.
2. נולד כשהוא בעל מום. כיון שלא הוחזק באיסור אי"ז נראה מתקן ובדיעבד אם ראו מומו מותר באכילה. מה הדין לראות לכתחילה? רבה ב"ר הונא: מבקרין לכתחילה. ר' נחמן: רק בדיעבד. ראיה לרבה בר"ה - ר' שמעון בן מנסיא ציטט ברייתא ובה ג' חלקים: א. בעל מום מערב יו"ט, אין מבקרין אותו ביו"ט - משמע לכתחילה, אבל בדיעבד אם ביקרו מותר לאכלו - כיון שכבר היה קרוב להיות מתוקן. ב. נולד בו מום ביו"ט. לר"ש - אי"ז מן המוכן. משמע [מכך שנאמר כחלק נפרד וכן הלשון 'אין זה'] אפילו בדיעבד לא יאכלוהו. ג. ושיון שאם נולד ומומו עמו, שזה מן המוכן - משמע שאפילו לכתחילה, שאם רק בדיעבד היה צריך להיאמר יחד עם דין א'. דחית הראיה - מברייתא אחרת: בין נולד המום מעיו"ט ובין נולד ביו"ט - חכמים אומרים אי"ז מן המוכן ומשמע שבשניהם אסור באכילה אף בדיעבד ואי אפשר לכלול עמהם נולד עם מומו, ולפ"ז יתכן שלכתחילה אסור. ועדיף לסמוך על ברייתא זו ולא על הקודמת. א. כיון שהיה מאבא בר אוכמי ד'משבש ותני'. ב. כיון שממשנתנו משמע שגם אם היה מום מעריו"ט ולא נראה לחכם אפילו בדיעבד לא יאכלנו. ולא כהברייתא הקודמת.
3. מה ביאור הספק האם 'יש מוקצה לחצי שבת'? דבר שהיה ראוי בין השמשות אינו מוקצה. דבר שלא היה ראוי בין השמשות - ודאי מוקצה. נסתפקו כשהיה ראוי לאכילה בבין השמשות ומחמת הגשם נדחה, ואח"כ התייבש ושוב ראוי, האם מוקצה מאמצע השבת? ללשון א' רבא ענה שיש. ללשון ב' ענה שאין.
4. אלו ראיות הובאו לספק זה?
א. בכור במעי אמו היה מותר, כשנולד נאסר, וכשנראה לחכם חזר והותר, ובמשנתנו לכו"ע מותר לאוכלו משמע שאינו מוקצה. ונדחה: שיתכן שראוהו דיינים מיד כשנולד ולא הוקצה מעולם.
ב. 'היה אוכל בענבים' הותר והעלן לגג ליבוש, לא יאכל עד שיזמין מבעו"י. וכן בכל פירות. ומשמע שאם לא יזמין יהיו מוקצה ובהכרח מדובר בנראה ונדחה ונראה. ואין לומר שמדובר שאינו יודע אם ראויים כיון שרב כהנא אמר: שמתרים בכה"ג. ונדחה: שאם באמצע שבת נעשה דחוי, מה הועילה הזמנתו. ולכן יש להעמיד הדין של 'היה אוכל' במקרה שבכניסת שבת היו יבשים אבל לא כל צרכן ורק אם הזמין גילה דעתו שהוא מהאנשים שאוכלים כך ואין זה מוקצה.
ג. פולין ועדשים המתבשלים ביו"ט כשהושלכו לסיר נדחו מאכילה וכשהתבשלו ראויים שוב - ואינם מוקצה. ודחה אביי: שגמרו בידי אדם אין אדם מקצהו, כמו כל קדרה כשמרתיחה אינה ראויה בוודאי אינה מוקצה. ולכן למסקנה: הספק רק בגמרו בידי שמים.